Provozně ekonomická fakulta

Statut a jednací řád Komise pro etiku ve výzkumu PEF ČZU v Praze

Preambule

Tento Statut a jednací řád Komise pro etiku ve výzkumu PEF ČZU v Praze (dále jen „Statut“) upravuje postavení, působnost, složení a postupy Komise pro etiku ve výzkumu Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze (dále jen PEF ČZU). Cílem je předcházet nepřiměřeným rizikům výzkumu pro jeho účastníky a zajistit předvídatelné a nestranné posuzování výzkumných záměrů na PEF ČZU.

Článek 1
Úvodní ustanovení

(1) Komise pro etiku ve výzkumu PEF ČZU v Praze (dále jen „Komise“) je zřízena nařízením děkana č. 20/2026 jako poradní orgán děkana.
(2) Komise vychází z právních předpisů České republiky a Evropské unie, předpisů ČZU a PEF a Etického kodexu ČZU. Přihlíží k uznávaným oborovým standardům, Evropskému kodexu chování pro vědeckou integritu a Evropské chartě pro výzkumné pracovníky.
(3) Výzkumným záměrem se rozumí projekt nebo vymezená výzkumná činnost včetně činnosti v kvalifikační práci. Odpovědným řešitelem se pro účely tohoto Statutu rozumí zaměstnanec ČZU působící na PEF, který odpovídá za předložený výzkum; u studentského výzkumu vedoucí kvalifikační práce nebo školitel.
(4) Komise vydává k výzkumným záměrům odborná stanoviska. Stanovisko Komise je odborným vyjádřením poradního orgánu děkana; není rozhodnutím o právech a povinnostech osob podle zákona o vysokých školách ani podle správního řádu. Povinnosti odpovědných řešitelů související se stanoviskem stanoví čl. 6 a 7 tohoto Statutu.

Článek 2
Působnost a vztah k dalším orgánům

(1) Komise posuzuje etickou přijatelnost výzkumu zaměstnanců ČZU působících na PEF a studentů studijních programů uskutečňovaných PEF a části společného výzkumu uskutečňované na PEF.
(2) Komise projednává předložené žádosti a posuzuje etické aspekty zejména tohoto výzkumu:
    a. výzkum zahrnující účast lidí, zejména průzkumy, rozhovory, experimenty, pozorování, participativní výzkum,
    b. výzkum na zvířatech a rostlinách,
    c. výzkum, který může mít environmentální a sociální dopady v citlivých nebo chráněných oblastech na zkoumané osoby, skupiny nebo komodity,
    d. výzkum zahrnující zpracování osobních údajů zejména zvláštních kategorií osobních údajů, podle Nařízení EU 2016/679 o ochraně osobních údajů – GDPR a podle zákona č. 110/2019 Sb., zákon o zpracování osobních údajů.

(3) Etické aspekty výzkumu Komise posuzuje především z hlediska ochrany účastníků výzkumu, přičemž navrhovatelé výzkumu musí zajistit, aby výzkum nepředstavoval nepřiměřenou zátěž nebo riziko pro účastníky.
(4) Komise neposuzuje soulad výzkumu s právními předpisy ani jeho právní důsledky. Za etické a zákonné provádění výzkumu odpovídá odpovědný řešitel. Stanovisko Komise tuto odpovědnost nepřenáší a nenahrazuje povinnosti vyplývající z právních předpisů, z podmínek poskytovatelů podpory ani z předpisů ČZU a PEF.
(5) Předseda Komise odpovídá za činnost Komise děkanovi PEF. Předseda Komise předkládá děkanovi vždy do 31. března zprávu za předchozí kalendářní rok, která shrnuje zejména počet posouzených žádostí za kalendářní rok a výsledek jejich posouzení; klíčové etické problémy, které se u žádostí vyskytly; doporučení pro aktualizaci a institucionální zlepšení v oblasti etiky výzkumu.
(6) Působnost Etické komise ČZU a jejího odborného panelu podle Etického kodexu zůstává nedotčena. Komise neprojednává podněty k možnému porušení Etického kodexu ČZU, neprovádí šetření a neukládá sankce. Předkladatel v žádosti uvede, zda o posouzení téhož výzkumného záměru požádal také Odborný panel Etické komise ČZU nebo jiný etický orgán, a s jakým výsledkem.

Článek 3
Předmět posuzování

(1) Komise posuzuje zejména dotazníková a rozhovorová šetření, pozorování, ekonomické a behaviorální experimenty, participativní a terénní výzkum, práci s osobními údaji, digitálními stopami a daty z online prostředí a výzkum využívající umělou inteligenci nebo automatizované profilování, pokud má eticky významné dopady na osoby či skupiny.
(2) Posouzení zahrnuje účel a přiměřenost metod, nábor účastníků, dobrovolnost a informovanost, přiměřenost odměn, ochranu zranitelných osob, soukromí a důvěrnost, riziko diskriminace a újmy a plán uchovávání, sdílení a zveřejňování dat. U smluvního výzkumu se zohlední vliv zadavatele a střety zájmů.
(3) Veřejná dostupnost dat ani použití pseudonymů samy o sobě neznamenají anonymitu nebo neexistenci etických rizik. Komise zvažuje také možnost opětovné identifikace a dopady na zkoumané komunity.
(4) Komise neposuzuje pokusy na zvířatech, které spadají do působnosti odborné komise pro zajišťování dobrých životních podmínek pokusných zvířat, ani výzkum, který podle zvláštních právních předpisů posuzuje jiná etická komise (zejména výzkum zahrnující pacienty, zdravotnickou dokumentaci nebo klinické postupy); v takovém případě Komise předkladatele odkáže na příslušný orgán.

Článek 4
Složení a funkční období

(1) Komise má alespoň čtyři členy včetně předsedy. Členy a předsedu jmenuje a odvolává děkan. Funkční období člena je tříleté; opakované jmenování je možné.
(2) Členy Komise jsou nejméně tři akademičtí nebo vědečtí pracovníci ČZU působící na PEF. Dalšími členy Komise mohou být nejvýše jeden student doktorského studijního programu uskutečňovaného na PEF a jeden externí odborník bez pracovněprávního vztahu k ČZU. Členství je osobní a nezastupitelné.
(3) Členy a předsedu jmenuje a odvolává děkan. Předsedu jmenuje z řad členů, kteří jsou zaměstnanci ČZU působící na PEF. Při jmenování zohlední odbornou a oborovou pestrost a znalost metod společenskovědního, ekonomického a informatického výzkumu.
(4) Funkční období je tříleté; opakované jmenování je možné. Členství zaniká uplynutím funkčního období, doručením písemného odstoupení děkanovi, odvoláním děkanem nebo

úmrtím. Změnou pracovního nebo studijního postavení člena jeho členství nezaniká. Děkan však člena odvolá, nebylo-li by jinak zachováno složení Komise podle odstavce 2 tohoto článku.

(5) Dojde-li k zániku funkce člena Komise před uplynutím jeho funkčního období, je nový člen Komise jmenován pouze na zbytek příslušného funkčního období původního člena Komise.

Článek 5
Jednání Komise

(1) Řádná jednání Komise se konají alespoň dvakrát ročně. Termíny jednání a lhůty pro projednání žádostí k nim oznámí předseda Komise prostřednictvím administrativní podpory na intranetu PEF nejméně 30 kalendářních dní předem. Mezi řádnými jednáními může Komise o žádostech rozhodovat hlasováním per rollam podle odstavce 5 tohoto článku. V odůvodněných případech může předseda Komise svolat mimořádné jednání Komise. Předseda Komise je povinen svolat mimořádné jednání Komise vždy, požádá-li o to děkan PEF ČZU nebo jím pověřený proděkan. Zasedání Komise může proběhnout i formou online nebo hybridně. Během jednání Komise zejména posuzuje předložené žádosti.

(2) Jednání Komise svolává a řídí její předseda, případně předsedou pověřený člen Komise.

(3) Komise je usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů Komise.

(4) Komise o posuzovaných žádostech a případných dalších projednávaných bodech rozhoduje hlasováním na svých jednáních nebo per rollam. Stanovisko či jiné usnesení je přijato, pokud pro hlasuje nadpoloviční většina všech členů Komise, kteří nejsou z projednávané věci vyloučeni podle odstavce 6 tohoto bodu. Předseda i každý člen Komise má jeden hlas. V případě rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedy Komise.

(5) Průběh hlasování formou per rollam probíhá takto:

a. předseda Komise nejprve všem členům Komise zajistí prostřednictvím administrativní podpory rozeslání posuzované žádosti či jiné záležitosti včetně návrhu stanoviska či usnesení, se kterým má být vysloven souhlas, a současně stanoví lhůtu, ve které mají členové Komise provést hlasování a která nesmí být kratší než 5 pracovních dní, a adresu e-mailu, na kterou mají členové Komise hlasovat, popř. stanoví jiný postup pro hlasování mimo jednání;

b. jestliže kterýkoliv člen Komise oznámí ve stanovené lhůtě předsedovi Komise, že požaduje projednání usnesení, které má být přijato per rollam, nelze takové usneseni přijmout per rollam;

c. usnesení je přijato, když se pro ně vyslovila nadpoloviční většina všech členů Komise, kteří nejsou z projednávaní věci vyloučeni podle odstavce 6;

d. po skončení lhůty pro hlasování zajistí předseda Komise prostřednictvím administrativní podpory rozeslání výsledku hlasování všem členům Komise. Administrativní podpora též eviduje veškeré doklady spojené s tímto hlasováním a na nejblíže následujícím jednání Komise poskytne členům Komise informaci o průběhu a výsledku hlasování per rollam, které se stane součástí zápisu z tohoto jednání Komise.

(6) Je-li kterýkoli člen Komise ve vztahu k projednávané žádosti o posouzení výzkumu ve střetu zájmů, tuto okolnost bezodkladně nahlásí předsedovi Komise. Pokud je ve střetu zájmů předseda Komise, sdělí tuto okolnost ostatním členům Komise, kteří pro projednání takové žádosti hlasováním zvolí ze svých řad člena Komise, který příslušné jednání povede. Člen Komise, který je k projednávané žádosti o posouzení výzkumu ve střetu zájmů, se jednání Komise a posuzování etických aspektů takové žádosti, stejně jako hlasování o stanovisku, neúčastní. Střetem zájmů se pro účely tohoto Statutu rozumí

taková situace, kdy mohou osobní zájmy člena Komise ovlivnit řádný výkon jeho funkce jako člena Komise, zejména se jedná o případy, kdy člen Komise je žadatelem předkládajícím žádost o posouzení etických aspektů výzkumu, nebo žadatelem je jeho osoba blízká (podle ustanovení § 22, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), nebo kdy člen Komise či jeho osoba blízká jsou aktivně zapojeni do výzkumu, jehož posouzení je předmětem žádosti, nebo kdy je člen Komise školitelem studenta či vedoucím kvalifikační práce studenta v případě studentského výzkumu. V pochybnostech o tom, zda je člen ve střetu zájmů, rozhodne Komise bez jeho účasti.

(7) Jednání Komise jsou neveřejná. Právo účastnit se jednání má kromě členů Komise a administrativní podpory také děkan PEF ČZU nebo jím pověřený proděkan. Hlasovací právo však nemají. Komise může předkladatele přizvat k části jednání Komise týkající posuzované žádosti, aby podal vysvětlení. Předkladatel se neúčastní projednávání návrhu stanoviska ani hlasování o posuzované žádosti. Komise může z důvodu nutnosti zajištění odborného stanoviska k posuzované žádosti přizvat k jednání další osoby. Tyto další osoby se účastní pouze těch částí jednání, která určí předseda Komise.

(8) O průběhu a výsledcích jednání Komise se pořizuje zápis, jehož vyhotovení zajišťuje administrativní podpora. Nejpozději do týdne od konání jednání Komise předloží administrativní podpora konečnou podobu zápisu všem členům Komise. Výpis ze zápisu, který obsahuje pouze čísla jednací posuzovaných žádostí a výsledky jejich posouzení, se do 30 kalendářních dní od konání jednání zpřístupní na intranetu. Zápis jako celek je důvěrný.

(9) Členové Komise, administrativní podpora, případně další osoby účastnící se jednání Komise podle odst. 7 tohoto článku jsou povinni zachovávat mlčenlivost o všech důvěrných nebo jinak citlivých otázkách projednávaných na jednání Komise, přičemž platí, že všechna jednání a projednávané dokumenty jsou důvěrné. Předseda Komise, nebo jiný člen Komise, který je pověřen řízením jednání Komise, je povinen vždy předem informovat další osoby účastnící se jednání Komise podle odst. 7 tohoto článku o jejich povinnosti zachovávat mlčenlivost o projednávaných skutečnostech, přičemž souhlas a závazek mlčenlivosti těchto osob se stane součástí zápisu z tohoto jednání Komise. Povinnost mlčenlivosti trvá i po skončení členství nebo účasti na jednání Komise.

Článek 6
Postup přijímání žádostí o posouzení a vydání stanoviska Komise

(1) O potřebě posouzení etických aspektů navrhovaného výzkumu Komisí rozhoduje odpovědný řešitel, který je poté předkladatelem žádosti o posouzení, u studentského výzkumu v rámci kvalifikační práce je předkladatelem vedoucí kvalifikační práce. Žádost je odpovědný řešitel povinen předložit vždy, jestliže výzkum představuje více než minimální riziko podle odstavce 2 tohoto článku, nebo jestliže stanovisko etické komise vyžaduje poskytovatel podpory, vydavatel nebo partnerská instituce. Etické aspekty studentského výzkumu, který představuje nejvýše minimální riziko, posoudí vedoucí kvalifikační práce, toto posouzení je metodickým posouzením vedoucího práce, není stanoviskem Komise a nelze je za stanovisko etické komise vydávat.

(2) Minimálním rizikem se rozumí riziko, jehož pravděpodobnost a závažnost nepřevyšují rizika běžného každodenního života dané skupiny účastníků. Za výzkum s minimálním rizikem se nepovažuje zejména výzkum zahrnující nezletilé nebo jinak zranitelné osoby, zpracování zvláštních kategorií osobních údajů, klamání účastníků či skryté pozorování nebo měření biometrických či fyziologických údajů. Je-li účastník na řešiteli závislý (například student na svém vyučujícím nebo zaměstnanec na svém nadřízeném), musí řešitel zajistit, aby účast byla skutečně dobrovolná a odmítnutí účasti nemělo pro účastníka žádné důsledky; nelze-li to spolehlivě zajistit, nejde o výzkum s minimálním rizikem.

(3) Žádost o posouzení výzkumu Komisí je žadatel povinen předložit na formuláři v českém nebo anglickém jazyce zveřejněném na intranetu PEF, a to prostřednictvím Oddělení vědy, výzkumu a kvality PEF v dostatečném časovém předstihu před zahájením plánovaného výzkumu, minimálně 30 kalendářních dní předem. Výzkum, k němuž je předložení žádosti povinné podle odstavce 1, lze zahájit až po vydání kladného stanoviska Komise.
(4) Pokud externí poskytovatel, k němuž se návrh projektu, vědeckého výstupu či jiného výstupu podává, vyžaduje etické posouzení na vlastním formuláři, žadatel použije tento a současně do formuláře používaného PEF doplní všechny údaje, které formulář externího poskytovatele neobsahuje.
(5) Každé žádosti k posouzení Komisí bude přiřazeno číslo jednací. Výsledkem posouzení žádosti může být:
    a. kladné stanovisko, podle něhož výzkumný záměr z hlediska posuzovaných etických aspektů není v rozporu s etickými standardy uvedenými v čl. 1 odst. 2; kladné stanovisko může stanovit podmínky, které musí odpovědný řešitel splnit před zahájením nebo v průběhu výzkumu;
    b. záporné stanovisko, podle něhož výzkumný záměr v předložené podobě z hlediska posuzovaných etických aspektů nevyhovuje; záporné stanovisko obsahuje důvody,
    c. výzva k doplnění či přepracování žádosti, která specifikuje oblasti nebo témata vyžadující doplnění či přepracování. Přepracovanou žádost musí předkladatel dodat k dalšímu projednání Komisí nejpozději do 30 kalendářních dní od doručení výzvy. Neučiní-li tak v této době, Komise žádost odloží bez vydání stanoviska; předkladatel může podat žádost novou.
(6) Komise posoudí předložené žádosti na svých jednáních nebo hlasování per rollam a vypracuje písemné stanovisko nejdéle do 30 kalendářních dní od projednání žádosti o posouzení. V případě, že si Komise vyžádala přepracování/doplnění žádosti, počítá se tato lhůta ode dne projednání přepracované žádosti.
(7) Stanovisko Komise je vždy vydáno s podpisem předsedy, případně pověřeného člena Komise, který příslušné jednání vedl. Záporné stanovisko a kladné stanovisko s podmínkami musí být odůvodněno.
(8) Komise nevydává stanovisko k výzkumu ani k jeho části, která již byla provedena; zpětné kladné stanovisko nelze vydat. Byl-li výzkum zahájen před podáním žádosti, může Komise posoudit pouze jeho dosud neprovedenou část a ve stanovisku to výslovně uvede.
(9) Proti stanovisku Komise se nelze odvolat. Předkladatel může do 30 kalendářních dní od doručení záporného stanoviska požádat o jeho nové projednání, v němž uvede nové skutečnosti nebo předloží upravený výzkumný záměr; Komise jej na jeho žádost při novém projednání vyslechne.

Článek 7
Změny výzkumu a sledování podmínek

(1) Odpovědný řešitel před uskutečněním oznámí změny, které mohou ovlivnit etickou přijatelnost, zejména změnu metod, skupiny účastníků, informovaného souhlasu, způsobu využití dat nebo nová rizika. Dotčenou změnu provede až po vydání kladného stanoviska Komise k této změně.
(2) Závažnou neočekávanou událost, újmu účastníka nebo podstatné porušení podmínek řešitel oznámí bez zbytečného odkladu, nejpozději do pěti pracovních dnů od zjištění. Bezprostředně přijme opatření k ochraně osob včetně přerušení rizikových činností; oznámení Komisi nenahrazuje jiné oznamovací povinnosti.
(3) Komise může vyžádat zprávu o plnění podmínek a vydat odůvodněné stanovisko, kterým dosavadní kladné stanovisko změní, pozastaví nebo zruší. Řešitel a děkan jsou informováni bezodkladně. Po dobu pozastavení nebo po odnětí nelze na PEF pokračovat

v činnostech, pro něž je kladné stanovisko povinné, s výjimkou nezbytných opatření k ochraně účastníků. Řešiteli se umožní vyjádření; při naléhavém ohrožení bezodkladně po přijetí opatření.

Článek 8
Závěrečná ustanovení

(1) Tento Statut nabývá platnosti dnem vydání a účinnosti dnem 9. 11. 2026.

V Praze dne 5. 11. 2026

prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.
děkan PEF ČZU v Praze